

ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Глебова Н.В., Ковальова В.І.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

Ускладнення процесів обробки і передачі інформації, збільшення інформаційної складової всіх без винятку бізнес-процесів призвело до того, що робота з інформацією стала невід'ємною частиною всіх робіт, виконуваних на підприємствах. Інформаційна діяльність, як специфічний вид діяльності з використанням інформаційного ресурсу, стала однією з основних видів діяльності сучасних підприємств.

По мірі зростання значення інформації в забезпеченні господарської діяльності економічного суб'єкту в економічній літературі її все частіше стали включати в число ключових традиційних економічних ресурсів, здатних брати участь в ланцюжку формування доданої вартості в процесі виробництва продуктів або надання послуг. Дана обставина, а також практична неможливість протікання ключових бізнес-процесів без відповідного інформаційного забезпечення привело до появи поняття інформаційного ресурсу підприємства.

На сьогоднішній день перед наукою управління виникло нетривіальне завдання по розробці дієвих інструментів управління цим новим економічним ресурсом. Питання постійного використання інформаційних ресурсів наразі не втрачає своєї актуальності. Метою дослідження виступає розгляд інформаційної діяльності підприємства, її теоретико-методологічних основ управління. Для цього необхідно вирішити наступні завдання: розглянути комплексні елементи інформаційної діяльності підприємства; надати визначення інформаційної діяльності підприємства, визначити елементи системи, пов'язані з інформаційною роботою і виробництвом інформаційних продуктів або послуг.

Під інформаційною діяльністю підприємства розуміється діяльність по здійсненню інформаційних процесів персоналом підприємства в ході інформаційної роботи, яка виконується з використанням інформаційно-технологічного середовища, яка перетворює інформаційні продукти та інформаційні послуги, що споживаються як всередині підприємства, так і зовнішніми споживачами. В такому розумінні інформаційна діяльність підприємства може виконуватися як в рамках локалізації підприємства, так і в формі дистанційної трудової діяльності.

Інформаційна діяльність сучасного підприємства представляє собою складну систему, що включає в себе комплексні елементи, такі як інформаційні ресурси, інформаційна робота, персонал підприємства, інформаційні продукти і послуги, споживачів інформаційних продуктів і послуг, дистанційну трудову діяльність.

У загальному вигляді інформаційна діяльність підприємства (ІДП) являє собою сукупність взаємопов'язаних процесів, коли певна частина або ж весь персонал підприємства виконує інформаційну роботу з використанням інформаційних ресурсів. Інформаційні ресурси в свою чергу можуть перебувати у зовнішньому або внутрішньому середовищі підприємства або в складі самого персоналу підприємства (носії інформаційного ресурсу – персонал), котрий з використанням інформаційних технологій і комп'ютерних мереж і на основі дистанційної трудової діяльності формує інформаційні продукти і послуги, які можуть використовуватися або всередині підприємства (тобто інформаційні продукти і послуги поглинаються внутрішніми бізнес-процесами), або є предметом споживання в зовнішньому середовищі підприємства.

Як споживач результатів ІДП може виступати кінцевий користувач інформаційного продукту або послуги, або інше підприємство, яке на основі певних договірних відносин або механізму аутсорсингу може виступати замовником виробництва інформаційного продукту або надання інформаційної послуги для подальшого використання в своїх бізнес-процесах (на-

приклад, маркетингове дослідження сегмента ринку в разі, коли підприємство не тримає в своєму штаті сегмент маркетингових досліджень, а віддає виконання цієї інформаційної роботи на аутсорсинг).

Таким чином, елементи системи, пов'язані з інформаційною роботою і виробництвом інформаційних продуктів або послуг, можуть бути замкнуті як на саме підприємство і бути засобом підтримки ключових бізнес-процесів (наприклад, процеси виробництва), так і бути орієнтовані на виробництво інформаційних продуктів і послуг для реалізації в виключно зовнішньому середовищі. Можливий також проміжний варіант, коли підприємство частина інформаційних продуктів і послуг виробляє для задоволення внутрішніх потреб, тобто внутрішнього споживання своїми бізнес-процесами, а частина реалізує в зовнішньому середовищі.

В рамках індустріальної економіки інформаційна робота полягала в здійсненні операцій з інформаційними ресурсами в статистичній формі – пошук, доставка, обробка документованої інформації і відомостей. У віртуалізованій інформаційній економіці більша частина цих операцій виконується у автоматизованому режимі відповідними комп'ютерними системами та технологіями. Виникає ситуація, коли інформація про виконувані на підприємстві роботи стає більш значущою, ніж самі роботи: інформація про продукти і технології, способи просування продукції і продажах, особливості взаємодії з партнерами і т.п.

Під інформаційною роботою підприємства слід розуміти практичну або розумову діяльність окремого індивіда, колективу і всього підприємства в цілому, яка виконується індивідуально або за допомогою технічних засобів по отриманню, обробці, використанню інформаційних ресурсів для забезпечення цілей економічної або соціальної діяльності.

Інформаційні ресурси багато в чому не тільки побічно, але і безпосередньо спрямовані на отримання та переживання користувачем інформаційних продуктів певних вражень. На думку авторів (Віртуалізація підприємств в інформаційній економіці : монографія. А.І. Пушкар, К.С. Сибільов. – Х. : ВД "ІНЖЕК". – 2009. – С. 226–241. – 296 с.), в даний час зароджується нова економіка – економіка вражень, орієнтована на відчуття споживача. Розважальні враження змінюють сприйняття світу людини, навчальні змушують задуматися, наскільки людина підходить для життя в цьому світі. Відхід від реальності – розвиває особисті якості, вміння і навички, а естетичні враження наповнюють людину почуттями краси, захоплення і схиляння.

Однією з характерних особливостей економіки інформаційного типу є поява і розвиток віртуальних форм діяльності підприємств, які інтегрують матеріальні, організаційно-технологічні та інші ресурси на основі використання комп'ютерних мереж. Розвиток інформаційних технологій і нових форм ведення бізнесу призводить до того, що виникають бізнес-процеси, які не вимагають фізичної присутності працівників підприємства на робочому місці.

В умовах, коли окремі бізнес-процеси підприємств можуть приймати форми дистанційної трудової діяльності, виникають питання забезпечення ефективної інформаційної взаємодії всіх учасників таких процесів.

В економіці, заснованій на інформації і знаннях, кардинально змінюється характер виробничих процесів в основних областях діяльності підприємства. Завдяки інформації ефективність процесів підприємства, визначається не стільки кількістю отриманих продуктів, скільки закладеної в цих процесах корисною інформацією. Вплив її проявляється в зниженні маси використовуваних речовин (сировини, машин, енергії) і в підвищенні споживчої вартості виробленої продукції за рахунок насичення її результатами інформаційної роботи.

Під концепцією управління інформаційною діяльністю підприємства на увазі сукупність теоретичних і методологічних поглядів на сутність інформаційної діяльності, виражених у формі набору базових положень, що є основою розробки прикладних методів і моделей управління інформаційною діяльністю для конкретного підприємства:

Інформаційна діяльність підприємства являє собою складну систему, що розвивається, що володіє властивостями самоорганізації.

Інформаційна діяльність є основною сферою, через яку відбувається залучення інтелектуального капіталу в ключові бізнес-процеси підприємства. Ефективність використання інтелектуального капіталу, в свою чергу, є похідною від результатів інформаційної діяльності підприємства.

У сфері інформаційної діяльності підприємства переважаючим має бути використання процесного підходу до управління на відміну від традиційного функціонально-задачного.

Функція управління інформаційною діяльністю підприємства повинна ґрунтуватися на концепції функціоналу.

Система управління інформаційною діяльністю підприємства повинна будуватися на обліку зворотних зв'язків в процесі інформаційної взаємодії в ході виконання інформаційних робіт.

Множинні зворотні зв'язки в процесі здійснення інформаційної взаємодії призводять до самоорганізації. В інформаційній сфері явище самоорганізації приймає характер добровільного та довільного обміну інформаційними ресурсами між учасниками інформаційної роботи для здійснення інформаційної діяльності підприємства.

Управління інформаційною діяльністю підприємства має поєднувати в собі елементи активного впливу і самоорганізації.

Ефективне управління інформаційною діяльністю підприємств вимагає врахування результатів аналізу сучасного стану інформаційного ринку за рівнем розвитку конкретних макрогруп (інформаційні технології, програмне забезпечення, інформаційні послуги).

Іншим свідченням якісного розвитку інформаційної діяльності підприємства виступає перенесення більшості бізнес-процесів (видів інформаційної діяльності) у віртуальний простір – Інтернет. Посилення конкуренції між господарюючими суб'єктами, обумовлене посткризовими явищами в економіці, і здешевлення вартості використання інформаційних технологій (зокрема, значне розширення сегмента інформаційних продуктів) сприяло тому, що за допомогою Інтернету стала виконуватися інформаційна діяльність не тільки по реалізації, а й з виробництва (в сферах фінансів, управління персоналом, інвестицій і т.п.), що значно збільшує ефективність господарювання сучасних суб'єктів.

Підсумовуючи можна позначити інформаційну роботу підприємства як практичну або розумову діяльність окремого індивіда, колективу і всього підприємства в цілому, яка виконується індивідуально або за допомогою технічних засобів по отриманню обробці, використання інформаційного ресурсу для забезпечення цілей економічної або соціальної діяльності. Аналіз змісту і специфіки прояву інформаційних ресурсів дозволив встановити, що дія інформаційного ресурсу на підприємстві проявляється в основному через результати інформаційної роботи підприємства.

Інструментом подальшого вивчення дистанційної трудової діяльності в інформаційній діяльності підприємств може виступати поняття "процес дистанційної трудової діяльності" як сукупності операцій з виконання поставлених завдань.